Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2025)0157

Sprawozdania Komisji w sprawie Macedonii Północnej za lata 2023 i 2024

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Macedonii Północnej za lata 2023 i 2024 (2025/2021(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Byłą Jugosłowiańską Republiką Macedonii, z drugiej strony[1],

– uwzględniając wniosek Macedonii Północnej o członkostwo w Unii Europejskiej złożony 22 marca 2004 r.,

– uwzględniając decyzję Rady Europejskiej z 16 grudnia 2005 r. o przyznaniu Macedonii Północnej statusu kraju kandydującego do UE,

– uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej przyjęte w dniach 19–20 czerwca 2003 r. i załącznik do nich zatytułowany „Agenda z Salonik dla Bałkanów Zachodnich: w kierunku integracji europejskiej”,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z dnia 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)[2],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1449 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia Instrumentu Wsparcia Reform i Wzrostu Gospodarczego na Bałkanach Zachodnich[3],

---

1 Dz.U. L 84 z 20.3.2004, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 Dz.U. L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– uwzględniając komunikat Komisji z 5 lutego 2020 r. pt. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),

– uwzględniając komunikat Komisji z 8 listopada 2023 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2023 r.” (COM(2023)0690) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2023 dotyczące Macedonii Północnej” (SWD(2023)0693),

– uwzględniając komunikat Komisji z 8 listopada 2023 r. pt. „Nowy plan wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2023)0691),

– uwzględniając komunikat Komisji z 20 marca 2024 r. w sprawie reform poprzedzających rozszerzenie oraz przeglądów polityki (COM(2024)0146),

– uwzględniając komunikat Komisji z 24 lipca 2024 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2024 r.” (COM(2024)0800) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2024 r. – Rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Macedonii Północnej” (SWD(2024)0830),

– uwzględniając komunikat Komisji z 30 października 2024 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2024 r.” (COM(2024)0690) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2024 dotyczące Macedonii Północnej” (SWD(2024)0693),

– uwzględniając program reform Macedonii Północnej zatwierdzony przez Komisję w ramach Instrumentu Wsparcia Reform i Wzrostu Gospodarczego 23 października 2024 r.,

– uwzględniając deklaracje ze szczytów UE–Bałkany Zachodnie z 13 grudnia 2023 r. i 18 grudnia 2024 r. w Brukseli, a także deklaracje ze szczytów UE–Bałkany Zachodnie, które odbyły się odpowiednio w Sofii, Zagrzebiu i Brdzie pri Kranju w latach 2018, 2020 i 2021, a także deklarację w sprawie wspólnego rynku regionalnego oraz deklarację w sprawie Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich, uzgodnione 10 listopada 2020 r. na szczycie w Sofii w ramach procesu berlińskiego,

– uwzględniając konkluzje Rady z 18 lipca 2022 r. w sprawie rozszerzenia o Macedonię Północną i Albanię oraz konkluzje Rady z 17 grudnia 2024 r. w sprawie rozszerzenia,

– uwzględniając sprawozdanie końcowe misji obserwacji wyborów Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR)

Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) z 23 września 2024 r. w sprawie wyborów prezydenckich przeprowadzonych 24 kwietnia 2024 r. i wyborów parlamentarnych przeprowadzonych 8 maja 2024 r. w Macedonii Północnej,

– uwzględniając proces berliński zapoczątkowany 28 sierpnia 2014 r.,

– uwzględniając układ o przyjaźni, stosunkach dobrosąsiedzkich i współpracy między Bułgarią a Macedonią Północną, podpisany 1 sierpnia 2017 r. i ratyfikowany w styczniu 2018 r.,

– uwzględniając umowę końcową w sprawie rozstrzygnięcia rozbieżności opisanych w rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ 817 (1993) i 845 (1993), rozwiązania umowy przejściowej z 1995 r. i ustanowienia partnerstwa strategicznego między Grecją a Macedonią Północną, zawartą 17 czerwca 2018 r., znaną również jako porozumienie znad Prespy,

– uwzględniając wspólny dokument roboczy służb pt. „Cele i wskaźniki do oceny wdrażania trzeciego planu działania w sprawie równości płci (2021–2025)” (SWD(2020)0284) towarzyszący wspólnemu komunikatowi Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 25 listopada 2020 r. pt. „Trzeci unijny plan działania w sprawie równości płci (GAP III) – ambitny program na rzecz równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet w działaniach zewnętrznych UE” (JOIN(2020)0017), a także plan wdrażania na szczeblu krajowym dla Macedonii Północnej,

– uwzględniając sprawozdanie Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI) z 2023 r. dotyczące Macedonii Północnej, przyjęte 29 czerwca 2023 r. i opublikowane 20 września 2023 r.,

– uwzględniając deklarację oraz wspólne zalecenia przyjęte na 23. posiedzeniu Wspólnej Komisji Parlamentarnej UE–Macedonia Północna, które odbyło się w dniach 27–28 lutego 2025 r. w Skopju,

– uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Macedonii Północnej, w szczególności rezolucję z 24 października 2019 r. w sprawie rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych z Macedonią Północną i Albanią[1],

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0118/2025),

---

[1] Dz.U. C 202 z 28.5.2021, s. 86.

A. mając na uwadze, że Macedonia Północna od 2005 r. ma status kraju kandydującego do UE, a w grudniu 2023 r. pomyślnie zakończyła przegląd zgodności prawa krajowego z prawem unijnym;

B. mając na uwadze, że aspiracje obywateli Macedonii Północnej, aby stać się częścią UE, doprowadziły do postępów w obszarze demokracji i reform społeczno-gospodarczych, natomiast proces akcesyjny jest niestety nadal opóźniany z różnych powodów;

C. mając na uwadze, że od 2020 r. UE uruchomiła pożyczki na pomoc makrofinansową w wysokości około 210 mln EUR, mające na celu ustabilizowanie macedońskiej gospodarki, pomoc w odbudowie po pandemii COVID-19 i przyspieszenie postępów w reformach;

D. mając na uwadze, że Macedonia Północna jest partnerem, który w znacznej większości przypadków dostosowuje się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE oraz odgrywa konstruktywną rolę w regionie; mając na uwadze, że niedawne wstrzymanie się przez Macedonię Północną od głosowania nad rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ ES-11/7 z 24 lutego 2025 r. w sprawie Ukrainy i fakt, że była ona współwnioskodawcą alternatywnej rezolucji pod przewodnictwem Stanów Zjednoczonych, wskazują na nieoczekiwaną i godną ubolewania zmianę w dostosowywaniu jej polityki zagranicznej;

E. mając na uwadze, że Macedonia Północna uczestniczy w unijnych wojskowych operacjach zarządzania kryzysowego, w tym w EUFOR ALTHEA w Bośni i Hercegowinie;

F. mając na uwadze, że w lipcu 2022 r. Rada przyjęła nowe konkluzje, z których wynika, że Macedonia Północna musi wprowadzić zaległe zmiany konstytucyjne zgodnie z podjętymi zobowiązaniami, aby można było natychmiast zakończyć fazę otwarcia negocjacji akcesyjnych;

G. mając na uwadze, że zmiany geopolityczne, wojna w Ukrainie, dezinformacja i informacje wprowadzające w błąd mają silny wpływ na wszystkie kraje europejskie zarówno pod względem politycznym, jak i gospodarczym;

H. mając na uwadze, że Macedonia Północna pozostaje celem zagranicznych operacji wywierania wrogiego wpływu, w tym prób osłabienia tkanki społecznej kraju i instrumentalizacji nastrojów antyunijnych, zwłaszcza za pośrednictwem serbskojęzycznych tabloidów i mediów, które pełnią rolę regionalnych przekaźników narracji Kremla i wywierają znaczny wpływ; mając na uwadze, że w latach 2018–2023 Macedonia Północna wydaliła 13 rosyjskich dyplomatów za działania niezgodne z ich statusem dyplomatycznym, co sugeruje ciągłą obecność ukrytych sieci wpływu; mając na uwadze, że Chiny starają się rozszerzyć swoje wpływy poprzez

kontrolę informacji, dyplomację inwestycyjną i klauzule przymusowe w umowach pożyczek infrastrukturalnych;

I. mając na uwadze, że władze Macedonii Północnej zaproponowały rozwiązania dotyczące zmian konstytucyjnych, które nie spełniały warunków określonych w konkluzjach Rady z lipca 2022 r.;

J. mając na uwadze, że od każdego kraju objętego procesem akcesyjnym oczekuje się poszanowania wartości demokratycznych, praworządności i praw człowieka oraz przestrzegania prawa UE;

K. mając na uwadze, że Rada nie wykluczyła jednoznacznie przyjęcia dalszych nowych warunków rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych;

1. ponownie wyraża pełne poparcie dla ciągłego i wytrwałego zobowiązania Macedonii Północnej do przystąpienia do UE oraz dla niezbędnych zmian transformacyjnych, które są konieczne do spełnienia kryteriów przystąpienia; pochwala zaangażowanie kraju w integrację europejską i zachęca do dalszych starań na rzecz reform dostosowujących go do UE, pomimo wyzwań i niepowodzeń, które wystawiły na próbę cierpliwość i zaufanie macedońskiego społeczeństwa;

2. podkreśla, że przystąpienie do UE zależy od politycznej woli spełnienia wymaganych kryteriów i wdrożenia przyjętych zobowiązań, zarówno pod względem niezbędnych reform, jak i przyjęcia koniecznych poprawek do konstytucji;

3. przypomina, że należy utrzymać dynamikę i wiarygodność procesu integracji europejskiej; odnotowuje, że Macedonia Północna nieustannie wykazuje zaangażowanie na rzecz integracji z UE i dostosowania się do polityki UE; apeluje o poczynienie szybkich postępów w negocjacjach akcesyjnych i jednocześnie zwraca uwagę na znaczenie przyjęcia poprawek do konstytucji; wzywa Radę Europejską, aby publicznie i jednoznacznie zapowiedziała, że zamierza szybko i bezwarunkowo podjąć pozytywną decyzję o rozpoczęciu kolejnego etapu negocjacji akcesyjnych z Macedonią Północną po spełnieniu warunków określonych w jej konkluzjach z 18 lipca 2022 r.; zachęca wszystkie partie polityczne w Macedonii Północnej do zaangażowania się w konstruktywny dialog, aby osiągnąć niezbędny konsensus w sprawie tych poprawek, co wzmocniłoby wieloetniczny charakter kraju i przyspieszyło jego postępy na drodze do członkostwa w UE; uważa, że wzmocnienie więzi między poszczególnymi grupami etnicznymi ma zasadnicze znaczenie dla poprawy spójności społecznej i zapewnienia skuteczniejszych rządów; wzywa państwa członkowskie, Radę i Komisję do zapewnienia przewidywalności i wiarygodności procesu akcesyjnego, również w celu utrzymania powszechnego poparcia dla przystąpienia w krajach objętych procesem rozszerzenia;

4. z zadowoleniem przyjmuje pomyślne zakończenie przeglądu zgodności prawa krajowego Macedonii Północnej z prawem unijnym pod koniec 2023 r.; zachęca Macedonię Północną do przyjęcia zmian w konstytucji, które kraj ten zobowiązał się wprowadzić i wdrożyć, zgodnie z wymogami Rady, w celu kontynuowania procesu negocjacji akcesyjnych;

5. pochwala zaangażowanie Macedończyków w integrację z UE i poparcie, jakie okazują dla tego projektu dwadzieścia lat po rozpoczęciu tego procesu; wzywa Komisję do dołożenia wszelkich starań, aby pomóc władzom Macedonii Północnej w realizacji niezbędnych kroków przed rozpoczęciem kolejnego etapu negocjacji, a także w dalszym toku procesu negocjacyjnego, aby pomóc spełnić oczekiwania obywateli i kraju oraz zbadać wszystkie środki na rzecz stopniowej integracji ze strukturami UE, co zwiększy zaufanie do UE i jej wartości demokratycznych;

6. przypomina, że procesu akcesyjnego nie należy wykorzystywać do rozwiązywania sporów dwustronnych, utrudniania opartego na osiągnięciach postępu na drodze do integracji europejskiej ani do stawiania go ponad szerszymi interesami strategicznymi Unii, lecz debaty takie należy raczej prowadzić w drodze otwartego dialogu i prawdziwej współpracy; podkreśla, że negocjacje akcesyjne powinny przebiegać zgodnie z jasną procedurą, w oparciu o obiektywne kryteria i wyłącznie na podstawie osiągnięć i spełnienia kryteriów akcesyjnych (kryteriów kopenhaskich), co wymaga gruntownych reform w podstawowych obszarach, a także obecności stabilnych instytucji gwarantujących demokrację, praworządność, prawa człowieka oraz poszanowanie i ochronę mniejszości;

7. potwierdza, że poszanowanie tożsamości językowej, kulturowej i narodowej jest podstawowym elementem procesu przystąpienia do UE i kamieniem węgielnym demokratycznych społeczeństw, który zostanie dodatkowo potwierdzony wraz z przystąpieniem do rodziny narodów europejskich;

8. ponawia apele o zwiększenie zdolności UE do działania w drodze reformy procesu decyzyjnego, w tym przez wprowadzenie głosowania większością kwalifikowaną na pośrednich etapach procesu akcesyjnego, w szczególności w sprawie rozpoczęcia negocjacji oraz otwarcia i zamknięcia poszczególnych klastrów i rozdziałów negocjacyjnych;

9. z zadowoleniem przyjmuje nowy Instrument Wsparcia Reform i Wzrostu Gospodarczego na Bałkanach Zachodnich, który zapewni Macedonii Północnej 750 mln EUR w formie dotacji i pożyczek, gdy kraj ten spełni warunki określone w programie reform; z zadowoleniem przyjmuje w tym kontekście doskonały i ambitny program reform, w którym określono jasne, przejrzyste cele i zadania, oraz wzywa władze do skupienia się na rygorystycznej

realizacji tego planu; podkreśla potrzebę skupienia się na zachęcaniu do reform i wzmacnianiu stabilności gospodarczej, a także na administracji publicznej, sprawowaniu rządów, praworządności i walce z korupcją, dekarbonizacji i transformacji ekologicznej, cyfryzacji, łączności i rozwoju kapitału ludzkiego, przy jednoczesnym podejmowaniu wyzwań społecznych;

10. odnotowuje wsparcie finansowe, które Macedonia Północna otrzymuje od poszczególnych państw członkowskich, oraz dobrą współpracę między nimi; ostrzega jednak przed zacieśnianiem sojuszy z nieliberalnymi reżimami;

11. pochwala Macedonię Północną za jej stałe zaangażowanie w proces integracji z UE i ubolewa nad opóźnieniami w procesie akcesyjnym; wyraża zadowolenie ze stabilności działań podejmowanych nieustannie w celu utrzymania stosunków między grupami etnicznymi oraz wdrożenia umowy ramowej z Ochrydy i zachęca do dalszego podejmowania starań w tym zakresie;

12. zachęca Macedonię Północną do osiągnięcia wymiernych rezultatów w spełnianiu oczekiwań UE wynikających z ram negocjacyjnych i konkluzji Rady z lipca 2022 r., w tym odpowiednich zmian konstytucyjnych, zgodnie ze zobowiązaniami tego kraju;

13. wzywa Macedonię Północną, by zintensyfikowała wysiłki na rzecz wzmocnienia praworządności i niezależności sądownictwa, w tym w zakresie powoływania sędziów i funkcjonowania Rady Sądownictwa, zwalczania korupcji, reformy administracji publicznej oraz poprawy przejrzystości i koncentracji własności mediów; zachęca do dalszego wdrażania środków systemowych w celu zapewnienia przejrzystości i skuteczności zarządzania;

14. wyraża głęboki smutek i szczerą solidarność po tragicznym pożarze klubu nocnego w Kočani, w którym zginęło ponad 50 młodych osób, a ponad 150 zostało rannych, i składa kondolencje poszkodowanym oraz rodzinom ofiar; pochwala szybkie wykorzystanie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności i pomoc udzieloną przez państwa członkowskie w celu uratowania jak największej liczby osób; wyraża uznanie dla krajów sąsiadujących i państw UE, w szczególności Grecji i Bułgarii, za natychmiastowe wsparcie i okazaną solidarność oraz udzielenie opieki medycznej poszkodowanym;

Funkcjonowanie instytucji demokratycznych

15. zauważa, że choć instytucje demokratyczne w Macedonii Północnej funkcjonują poprawnie, znaczną przeszkodą w przeprowadzeniu niezbędnych reform nadal jest polaryzacja polityczna; wzywa partie polityczne reprezentowane w krajowym parlamencie do współpracy w celu osiągnięcia porozumienia w sprawie tych reform;

16. z zadowoleniem odnotowuje, że Zgromadzenie Republiki Macedonii Północnej (Sobranie) przyjęło nowy regulamin, do czego przyczynił się Parlament Europejski w ramach dialogu im. Jeana Monneta; podkreśla jednak, że utrzymująca się polaryzacja polityczna nadal opóźnia ważne reformy i nominacje; podkreśla, że współpraca międzypartyjna oraz poprawa klimatu politycznego nadal mają zasadnicze znaczenie dla przyspieszenia wdrażania reform związanych z UE i wzmocnienia instytucji demokratycznych;

17. z niepokojem zauważa, że około połowa wszystkich ustaw uchwalonych przez Sobranie w 2023 r. została zatwierdzona w drodze skróconych procedur; wzywa Sobranie do poprawy planowania legislacyjnego, koordynacji legislacyjnej i jakości procesu legislacyjnego za pomocą odpowiednich procedur konsultacyjnych i nadzoru parlamentarnego, w szczególności z uwzględnieniem wniosków wyciągniętych z dialogu im. Jeana Monneta, oraz do unikania procedur przyspieszonych;

18. podkreśla, że chociaż wybory parlamentarne i prezydenckie w 2024 r. były konkurencyjne i demokratyczne oraz w kodeksie wyborczym wprowadzono zmiany, nadal potrzebna jest kompleksowa reforma wyborcza; stanowczo apeluje o wdrożenie pozostałych zaleceń OBWE/ODIHR i Komisji Weneckiej w drodze pluralistycznego przeglądu kodeksu wyborczego, a jednocześnie zwraca uwagę, że należy uchronić przyszłe procesy wyborcze przed szkodliwymi obcymi ingerencjami i manipulacją informacjami, w tym poprzez przyjęcie solidnych przepisów w dziedzinie cyberbezpieczeństwa i przejrzystości kampanii internetowych;

19. apeluje o udoskonalenie przepisów dotyczących finansowania partii politycznych i kampanii wyborczych, w tym środków zwiększających przejrzystość w odniesieniu do środków finansowych i wydatków partii politycznych; apeluje o zmianę przepisów dotyczących reklamy państwowej w mediach komercyjnych i płatnej reklamy politycznej; podkreśla potrzebę funkcjonowania mechanizmów nadzoru w celu zapewnienia uczciwości w finansowaniu partii oraz równego i odpowiedniego dostępu partii politycznych i niezależnych kandydatów do mediów;

20. apeluje o dalszą modernizację administracji publicznej opartej na kompetencjach, by sprostać systemowym wyzwaniom związanym z upolitycznieniem i wzmocnić przejrzyste procesy rekrutacji, a także zreformować samorząd lokalny, tak aby świadczyć lepsze usługi społeczne obywatelom oraz opracować dostosowane do potrzeb lokalne i regionalne strategie rozwoju; wzywa władze, by zwiększyły wysiłki oraz przyjęły i wdrożyły niezbędne przepisy w celu zwiększenia zaufania publicznego do administracji oraz wspierania odpornej i sprawnej służby publicznej, która może skutecznie reagować na współczesne wyzwania i zaspokajać potrzeby społeczności; pochwala strategię administracji publicznej na lata

2023–2030 i powiązany z nią plan działania na lata 2023–2026 przyjęty w lipcu 2023 r.; przyznaje, że uwzględniają one wszystkie istotne obszary reform i jasno wyznaczają punkt odniesienia, cele i zadania, identyfikując w ten sposób kluczowe wyzwania polityczne; ubolewa jednak, że poziom wdrożenia pozostaje niski;

21. apeluje o podjęcie dalszych kroków na rzecz zapewnienia systemowej odpowiedzialności instytucji publicznych przez konstruktywne i publiczne konsultacje z zainteresowanymi stronami, w tym w odniesieniu do wdrażania programu reform oraz zapewnienia informacji zwrotnej z przeprowadzonych konsultacji; pochwala ustawę o ogólnym postępowaniu administracyjnym, przewidującą uproszczenie procedur, ale zdecydowanie zaleca jej systematyczne wdrażanie w całej administracji;

22. wzywa władze Macedonii Północnej, aby powstrzymały się od nieprzejrzystych, upolitycznionych zwolnień i nominacji na stanowiska w niezależnych organach i agencjach, a także aby zapewniły odpowiednie finansowanie tych instytucji oraz konsekwentnie wdrażały decyzje i zalecenia; z ubolewaniem odnotowuje ciągły brak postępów we wzmacnianiu Biura Rzecznika Praw Obywatelskich;

Media i społeczeństwo obywatelskie

23. z zadowoleniem przyjmuje stałe postępy Macedonii Północnej w zapewnianiu wolności mediów; przypomina jednak o potrzebie kontynuowania reform w celu zapewnienia niezależnego i odpornego krajobrazu medialnego, w tym zreformowania ram prawnych regulujących media cyfrowe i tradycyjne, aby w pełni dostosować je do europejskiego aktu o wolności mediów[1], oraz o konieczności rozwiązania utrzymujących się problemów związanych z przejrzystością własności mediów, ujawnianiem informacji o mediach cyfrowych i koncentracją mediów; podkreśla potrzebę reformy mediów, w której priorytetem będą środki przeciwdziałające koncentracji w celu ochrony uczciwości dziennikarzy; podkreśla pilną potrzebę przeciwdziałania wrogim wpływom zagranicznym w krajobrazie medialnym, w tym dezinformacji rozpowszechnianej przez podmioty powiązane z Rosją i Chinami;

24. wzywa władze do przyjęcia ram prawnych, które zapewnią skuteczną ochronę dziennikarzy, obrońców praw człowieka, działaczy na rzecz ochrony środowiska i inne zainteresowane strony przed strategicznym powództwem zmierzającym do stłumienia debaty

---

1 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1083 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ram dla usług medialnych na rynku wewnętrznym i zmiany dyrektywy 2010/13/UE (europejski akt o wolności mediów), Dz.U. L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

publicznej (SLAPP), a także do wdrożenia unijnej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania SLAPP[1];

25. wzywa władze do zapewnienia obywatelom pełnej przejrzystości i nieograniczonego dostępu do informacji;

26. z zaniepokojeniem odnotowuje przywrócenie reklam rządowych w mediach komercyjnych w Macedonii Północnej; podkreśla zwiększone ryzyko, że środek ten doprowadzi do zakłóceń na rynku medialnym oraz do nadmiernych wpływów politycznych, co może zagrozić niezależności i pluralizmowi mediów; ponownie apeluje o kompleksową reformę przepisów regulujących finansowanie partii politycznych przez państwo oraz reklamę partii politycznych w mediach, zwracając uwagę na brak przejrzystości, trwające niewłaściwe wykorzystywanie środków publicznych do celów reklamy politycznej oraz utrzymujące się ryzyko naruszania niezależności mediów poprzez niejawne mechanizmy finansowania; stanowczo apeluje o przyjęcie i wdrożenie tych reform przed wyborami samorządowymi zaplanowanymi na jesień 2025 r.;

27. podkreśla potrzebę wzmocnienia niezależności i potencjału organu regulacyjnego ds. mediów, nadawcy publicznego i organu regulacyjnego ds. łączności elektronicznej;

28. zachęca do podejmowania działań na rzecz zwiększenia niezależności redakcyjnej i finansowej, bezstronności i profesjonalizmu nadawców publicznych i organów regulacyjnych ds. mediów, a przy tym zwraca uwagę na ciągłe opóźnienia w powoływaniu kluczowych organów nadzoru i potrzebę kompleksowych działań modernizacyjnych; apeluje o zaostrzenie przepisów dotyczących przejrzystości i struktury własności mediów w celu ujawniania ukrytych wpływów, w tym treści sponsorowanych przez podmioty zagraniczne, oraz o ustanowienie mechanizmów umożliwiających identyfikację i zakłócanie skoordynowanych zagranicznych sieci dezinformacyjnych;

29. zauważa, że niektóre chińskie podmioty dyplomatyczne finansowały płatne treści i opinie w macedońskich mediach bez wyraźnego oznaczenia ich jako takie; przypomina, że analiza z 2023 r. wykazała, iż rosyjskie podmioty powiązane z państwem wykorzystywały serbskie media zastępcze do rozpowszechniania narracji wrogich NATO oraz do utrzymywania, że UE naciska na Macedonię Północną, aby „porzuciła swoją tożsamość”;

---

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) (Dz.U. L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

30. z zaniepokojeniem odnotowuje ciągłe groźby i ataki na niezależnych dziennikarzy i pracowników mediów, w tym mizoginistyczne nękanie dziennikarek w internecie, często wymierzone w osoby zajmujące się praworządnością, korupcją i wymiarem sprawiedliwości; z zadowoleniem odnotowuje wyznaczenie specjalnego prokuratora do monitorowania tych ataków na dziennikarzy oraz nadzorowania ustanowienia mechanizmów zgłaszania cyberprzemocy; apeluje o podjęcie bardziej zdecydowanych działań w celu ochrony pracowników mediów przed zagrożeniami fizycznymi i niefizycznymi, nękaniem oraz używaniem niestosownego języka przez osoby publiczne;

31. zachęca Macedonię Północną do kontynuowania wysiłków na rzecz zwalczania wszelkich form nawoływania do nienawiści wymierzonych we wszystkie grupy, do proaktywnego zapobiegania wszelkim przypadkom mowy nienawiści, przestępstw z nienawiści i zastraszania oraz do szczegółowego badania tych przypadków, a także do systematycznego ścigania powiązanych ataków, tak aby doprowadzić do wyroków skazujących oraz zagwarantować bezpieczeństwo i ochronę osobom będącym celem tych ataków, takim jak dziennikarze, osoby należące do mniejszości, członkowie społeczności, np. Bułgarzy, i innych grup szczególnie wrażliwych;

32. wyraża zaniepokojenie nasilającą się mową nienawiści i rosnącymi zagrożeniami wynikającymi z dezinformacji w mediach internetowych, nad którymi krajowa Agencja ds. Audiowizualnych Usług Medialnych nie sprawuje kompetencji regulacyjnych; apeluje o wzmocnienie środków wspierających dziennikarstwo śledcze, możliwości weryfikacji informacji i umiejętności korzystania z mediów oraz usprawniających ramy prawne i zwiększających zdolności międzyinstytucjonalne, aby zwalczać mowę nienawiści, dezinformację i obce ingerencje; jest zaniepokojony szeroko zakrojonymi kampaniami dezinformacyjnymi, które kwestionują wartości demokratyczne i cel kraju, jakim jest członkostwo w UE; w związku z tym wzywa instytucje Unii o wsparcie dla tego kraju w ograniczaniu szkodliwych skutków tych zjawisk; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy społeczeństwa obywatelskiego promujące weryfikację informacji w mediach, edukację cyfrową w szkołach i zwalczanie rozprzestrzeniania się mowy nienawiści; zauważa, że prawie połowa obywateli Macedonii Północnej przyjęła fałszywe narracje na temat wydarzeń międzynarodowych, w szczególności wojny w Ukrainie, co podkreśla pilną potrzebę wzmocnienia odporności społeczeństwa na szkodliwe manipulacje informacjami;

33. podkreśla, że społeczeństwo obywatelskie ma podstawowe znaczenie dla wspierania demokracji i pluralizmu oraz promowania dobrych rządów i postępu społecznego; z zadowoleniem odnotowuje dynamiczne i konstruktywne społeczeństwo obywatelskie tego kraju, które w procesie reform odgrywa bardzo istotną i pozytywną rolę, i przypomina, że konieczne są dalsze działania, aby zapewnić

inkluzywne, terminowe i znaczące konsultacje oraz przejrzystość, a także formalne mechanizmy współpracy; w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje niedawne rozpoczęcie procesu ponownego ustanowienia rady ds. współpracy z sektorem społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju tego sektora oraz apeluje o zacieśnienie współpracy między rządem a społeczeństwem obywatelskim, zwłaszcza w zakresie łagodzenia skutków niedawnego zamrożenia funduszy Agencji Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID) dla sektora społeczeństwa obywatelskiego; zauważa, że chociaż organizacje społeczeństwa obywatelskiego działają w ogólnie sprzyjających warunkach, należy wprowadzić ramy prawne i finansowe, które zagwarantują zwiększenie ich finansowania publicznego oraz przejrzystość mechanizmów finansowania publicznego; jest zaniepokojony doniesieniami o wzroście liczby wrogich wypowiedzi kierowanych pod adresem społeczeństwa obywatelskiego i zachęca Ministerstwo Spraw Wewnętrznych do opracowania we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego protokołu bezpieczeństwa dla obrońców praw człowieka, aby zapewnić im ochronę przed zagrożeniami ze strony podmiotów niepaństwowych; stanowczo apeluje o dalsze zwiększanie roli społeczeństwa obywatelskiego poprzez zapewnienie jego stałego i znaczącego włączenia w proces decyzyjny oraz konsultacje z Komisją Wenecką przed przyjęciem przyszłych przepisów dotyczących organizacji pozarządowych;

Prawa podstawowe

34. wyraża uznanie dla Macedonii Północnej za ratyfikację większości międzynarodowych instrumentów dotyczących praw człowieka; jest jednak zaniepokojony poziomem ich wdrożenia, brakiem postępów w obszarze równouprawnienia płci, coraz większą liczbą ruchów antygenderowych oraz zwiększeniem ich negatywnego wpływu na proces legislacyjny i proces kształtowania polityki; wzywa rząd do pełnego wdrożenia konwencji stambulskiej; wzywa władze do przyjęcia nowej ustawy o równości płci w celu wzmocnienia formalnych struktur rządowych służących do promowania równości płci oraz poprawy statusu i praw kobiet na wszystkich szczeblach, a także zapewnienia skutecznego wdrożenia strategii na rzecz równouprawnienia płci i krajowego planu działania, zwłaszcza poprzez zapewnienie odpowiedniego finansowania, poprawę koordynacji międzyinstytucjonalnej i dostosowanie polityki krajowej do dorobku prawnego UE;

35. wzywa władze do zapewnienia pełnego i skutecznego wdrożenia istniejących ram prawnych dotyczących ochrony ofiar przemocy ze względu na płeć i przemocy domowej za sprawą przeznaczenia wystarczających środków w budżecie na zapobieganie tym zjawiskom oraz poprawę dostępu do usług wsparcia, mechanizmów ochrony i egzekwowania prawnie zagwarantowanych praw społecznych i

gospodarczych osób, które doświadczyły takiej przemocy; w związku z tym odnotowuje przyjęcie w 2023 r. ustawy w sprawie wypłaty rekompensaty pieniężnej ofiarom przestępstw z użyciem przemocy, która uwzględnia standardy konwencji stambulskiej w celu zapewnienia lepszej ochrony ofiarom przemocy ze względu na płeć; ponadto wzywa władze do wzmożenia działań na rzecz ograniczenia i złagodzenia skutków przemocy ze względu na płeć i przemocy domowej oraz do zwiększenia zdolności i personelu schronisk, a także liczby dobrze wyszkolonych i wrażliwych na kwestie płci funkcjonariuszy organów ścigania i sędziów, personelu medycznego i pracowników socjalnych;

36. z niepokojem odnotowuje tragiczną sytuację młodych kobiet w zakładach karnych, w tym nieletnich dziewcząt w wieku od 14 do 16 lat, które nie mają wykształcenia i umiejętności zawodowych i często podaje się im nadmierną ilość leków, a ich opieka zdrowotna jest niewystarczająca; wzywa władze Macedonii Północnej do podjęcia pilnych działań w celu poprawy warunków przetrzymywania wszystkich więźniów, ograniczenia korupcji i zaprzestania nieludzkiego traktowania oraz do usprawnienia procesu warunkowego zwolnienia i reintegracji byłych więźniów ze społeczeństwem;

37. wzywa Macedonię Północną do pełnego wdrożenia zaleceń zawartych w sprawozdaniu ECRI za 2023 r. dotyczącym Macedonii Północnej w celu skutecznego zaradzenia tym zidentyfikowanym naruszeniom praw człowieka;

38. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że stosunki między grupami etnicznymi pozostają stabilne, a umowa ramowa z Ochrydy jest nadal wdrażana; pochwala wysiłki Macedonii Północnej na rzecz wzmacniania ochrony praw mniejszości, a jednocześnie zachęca do zapewnienia dalszego wsparcia finansowego; apeluje o zapewnienie odpowiednich zasobów finansowych i kadrowych instytucjom chroniącym prawa społeczności mniejszościowych; wzywa politycznych przedstawicieli społeczności mniejszościowych, by powstrzymali się od propagowania polaryzujących narracji etnicznych, będących echem polityki, która spowodowała głębokie cierpienia i wojny w niedawnej przeszłości regionu; wzywa Macedonię Północną do pełnego wdrożenia zaleceń Komitetu Doradczego ds. Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych w odniesieniu do strategii „jednego społeczeństwa dla wszystkich i międzykulturowości”; wzywa Macedonię Północną do zapewnienia wystarczającego finansowania i personelu Agencji ds. Wdrażania Polityki Językowej i Agencji ds. Realizacji Praw Społeczności; ubolewa, że Macedonia Północna nie ratyfikowała Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych; oczekuje na ostateczną decyzję w sprawie zakwestionowanej ustawy o używaniu języków, która może mieć wpływ na stosunki międzyetniczne;

39. z zadowoleniem przyjmuje postęp, jaki kraj ten osiągnął w dostosowywaniu ram prawnych i instytucjonalnych w zakresie praw dziecka do dorobku prawnego UE i międzynarodowych standardów praw człowieka; odnotowuje postępy we wdrażaniu strategii deinstytucjonalizacji oraz z zadowoleniem przyjmuje udane przeniesienie dzieci z placówek do rodzin zastępczych lub małych domów opieki; odnotowuje jednak z niepokojem nawracające przypadki przemocy i dyskryminacji wobec dzieci, w tym wobec dzieci romskich; w związku z tym wzywa kraj do ustanowienia krajowego organu odpowiedzialnego za koordynację wszystkich polityk związanych z wdrażaniem Konwencji ONZ o prawach dziecka i protokołów fakultatywnych do niej;

40. zachęca Macedonię Północną do podjęcia znaczących działań w kierunku uznania i uwzględnienia mniejszości i społeczności narodowych w konstytucji, wspierania integracji, ochrony różnorodności, zwalczania dyskryminacji i wzmocnienia spójności społecznej zgodnie z wartościami europejskimi i zasadami demokratycznymi; wzywa Macedonię Północną do pełnego zagwarantowania równych praw i szans wszystkim społecznościom etnicznym w tym kraju;

41. zauważa, że osoby z niepełnosprawnościami nadal napotykają poważne przeszkody, ponieważ ustawodawstwo krajowe nadal nie jest dostosowane do Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych; z zadowoleniem przyjmuje krajową strategię na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2023–2030 i stanowczo wzywa do jej właściwego wdrożenia, w tym w odniesieniu do zapewnienia wystarczającej liczby asystentów edukacyjnych, w celu skutecznego i płynnego włączenia dzieci z niepełnosprawnościami w proces edukacyjny;

42. z zadowoleniem przyjmuje pierwsze orzeczenie sądu w sprawie mowy nienawiści wobec społeczności LGBTIQ+ i stanowczo apeluje o systematyczne ściganie wszystkich przypadków mowy nienawiści, przestępstw z nienawiści i zastraszania, o włączenie mowy nienawiści do kodeksu karnego oraz o prowadzenie przez właściwe instytucje państwowe odpowiednich statystyk dotyczących przypadków mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści;

43. z zaniepokojeniem odnotowuje mowę nienawiści w mediach społecznościowych, zwłaszcza wobec Romów, osób LGBTIQ+ i innych grup zmarginalizowanych; wzywa wszystkie podmioty polityczne do zmiany ustawy o rejestrze cywilnym i zapewnienia szybkiego i niezakłóconego prawnego uznania płci na podstawie samostanowienia, przestrzegania praw człowieka, poszanowania godności oraz ustanowienia jasnego i dostępnego procesu prawnego zgodnie z normami międzynarodowymi; zaleca, aby nowa ustawa o szkolnictwie podstawowym zawierała wyraźne przepisy zapewniające ochronę przed dyskryminacją ze względu na płeć, orientację

seksualną i tożsamość płciową, zapewniając zgodność z krajowymi i międzynarodowymi zobowiązaniami; zachęca Zgromadzenie Macedonii Północnej do szybkiego (ponownego) utworzenia aktywnej międzyparlamentarnej grupy ds. LGBTIQ+ w celu wspierania i promowania praw osób LGBTIQ+;

44. apeluje do Macedonii Północnej, aby udoskonaliła zarządzanie migracją, lepiej dostosowała swoje ustawodawstwo do dorobku prawnego UE i stawiła czoło utrzymującym się wyzwaniom związanym z migracją uregulowaną i nieuregulowaną, przy jednoczesnym poszanowaniu podstawowych praw człowieka; z zadowoleniem przyjmuje wzmocnioną współpracę w zakresie zarządzania granicami oraz wzmocnienie zdolności tego kraju do zarządzania przepływami migracyjnymi i zwalczania przemytu migrantów, handlu ludźmi i innej przestępczości zorganizowanej; zachęca do dalszego rozwijania procedur azylowych i polityki integracyjnej oraz do poprawy warunków przyjmowania zgodnie z ramami migracyjnymi UE; podkreśla znaczenie współpracy regionalnej w zarządzaniu migracją i apeluje do UE o udzielanie dalszego wsparcia pod względem zasobów, pomocy technicznej i budowania zdolności w celu skutecznego radzenia sobie z wyzwaniami migracyjnymi;

45. wzywa Macedonię Północną do intensyfikacji działań w walce z handlem ludźmi, zwłaszcza przez dalsze dostosowanie kodeksu karnego do dorobku prawnego UE, w tym prawodawstwa dotyczącego narkotyków;

Praworządność

46. z poważnym zaniepokojeniem zauważa, że wyniki tego kraju w walce z korupcją, w tym korupcją na wysokim szczeblu, pogorszyły się, o czym świadczy obniżenie wskaźnika postrzegania korupcji przez Transparency International; zauważa, że głównym powodem są zmiany w kodeksie karnym, które osłabiły ramy prawne, co doprowadziło do zamknięcia wielu toczących się spraw; przypomina, że spadek ten uwypukla pilną potrzebę kompleksowych reform; stanowczo apeluje o wzmocnienie ram antykorupcyjnych i zapewnienie skutecznej rozliczalności, szczególnie w przypadkach korupcji na wysokim szczeblu, poprzez odpowiednie prowadzenie postępowań przygotowawczych, ściganie i wyroki skazujące; apeluje o przegląd niedawnych zmian w kodeksie karnym w odniesieniu do standardów orzekania i terminów przedawnienia, tak aby zagwarantować, że nie wpłyną one negatywnie na ściganie przypadków korupcji, zwłaszcza w skomplikowanych sprawach na wysokim szczeblu;

47. przypomina, że potrzebne są wystarczające zasoby finansowe i ludzkie do zapewnienia skutecznego i spójnego stosowania mechanizmów odstraszania, zapobiegania, wykrywania, prowadzenia

aktywnych dochodzeń oraz nakładania sankcji na osoby pełniące funkcje publiczne, z zastosowaniem zakrojonych na szeroką skalę środków dotyczących konfliktu interesów, lobbingu, kodeksów etycznych i ochrony sygnalistów;

48. zauważa, że postrzegany poziom zaufania do wymiaru sprawiedliwości jest nadal bardzo niski i niezbędne są dalsze działania w celu zapobieżenia nadmiernemu wpływowi i zastraszaniu; podkreśla brak postępów we wdrażaniu strategii zarządzania zasobami ludzkimi na 2020 r. w sądach i prokuraturze; stanowczo apeluje o zajęcie się problemem krytycznego niedoboru sędziów i prokuratorów, który wpływa na jakość i skuteczność wymiaru sprawiedliwości; wzywa do wzmocnienia niezależności i przejrzystości organów sądowych oraz do przyznania środków finansowych niezbędnych do ich skutecznego funkcjonowania;

49. wzywa do wzmocnienia Rady Sądownictwa i Rady Prokuratorów oraz do przyznania im niezbędnych środków finansowych, przy jednoczesnym zapewnieniu ich niezależności; zdecydowanie wzywa podmioty polityczne do zaprzestania ingerencji w instytucje sądowe;

50. z zaniepokojeniem zauważa brak postępów w zapobieganiu korupcji i jej zwalczaniu, a także utrzymujące się problemy w obszarze dochodzeń finansowych; podkreśla, że korupcja nadal poważnie wpływa na kluczowe obszary polityki; apeluje o znaczne wzmocnienie zdolności operacyjnej i zacieśnienie współpracy agencji odpowiedzialnych za zwalczanie przestępczości zorganizowanej i przestępstw finansowych, w tym przez zapewnienie niezbędnych środków finansowych; zachęca władze do usprawnienia walki z przestępczością zorganizowaną, przestępczością gospodarczą i cyberprzestępczością poprzez wzmocnione partnerstwo z Europolem, Europejskim Centrum ds. Walki z Cyberprzestępczością i Eurojustem; wzywa Macedonię Północną do wzmożenia starań na rzecz przeciwdziałania praniu pieniędzy;

51. apeluje o wprowadzenie wszelkich niezbędnych środków w celu skutecznego zwalczania przestępczości zorganizowanej; wzywa władze do poprawy koordynacji za pośrednictwem Krajowego Ośrodka Koordynacji w obszarze Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej, a także do przydzielenia niezbędnych funduszy i personelu Prokuraturze Szczebla Podstawowego ds. Walki z Przestępczością Zorganizowaną i Korupcją; podkreśla potrzebę skierowania szczególnej uwagi i zasobów na wykrywanie mechanizmów prania pieniędzy;

52. z niepokojem odnotowuje częściowe dostosowanie Macedonii Północnej do dorobku prawnego UE w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej; ponownie apeluje o dalsze dostosowanie do dorobku prawnego UE oraz prowadzenie systematycznych dochodzeń finansowych, a także częstsze

stosowanie zamrażania i konfiskaty nielegalnie uzyskanego mienia oraz zarządzania i dysponowania nim;

53. wzywa do przeprowadzenia szczegółowego i przejrzystego dochodzenia w sprawie pożaru klubu nocnego w Kočani 16 marca 2025 r., tak aby postawić osoby odpowiedzialne przed sądem, a także do aktualizacji i dokładnego wdrożenia przepisów, aby zapobiec podobnym tragediom w przyszłości i zapewnić lepsze bezpieczeństwo publiczne i przestrzeganie przepisów w celu ochrony obywateli;

54. apeluje, by szybko wdrożyć bieżące reformy w sektorze bezpieczeństwa i wywiadu oraz by dzięki ustanowieniu odpowiednich ram regulacyjnych wzmocnić niezależność organów bezpieczeństwa i służb wywiadowczych, zwiększając jednocześnie mechanizmy nadzoru demokratycznego; z zaniepokojeniem zauważa, że Agencja Bezpieczeństwa Narodowego nadal znajduje się na terenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, co stawia pod znakiem zapytania jej status jako niezależnego organu administracji państwowej;

55. wyraża uznanie dla zdecydowanej determinacji Macedonii Północnej w przeciwdziałaniu zagrożeniom hybrydowym; wyraża zadowolenie z inicjatywy rządu dotyczącej stworzenia krajowych ram strategicznych w celu przeciwdziałania dezinformacji, a także z przyjęcia krajowej strategii cyberbezpieczeństwa na lata 2025–2028; apeluje o dalsze wysiłki na rzecz budowania odporności na obce ingerencje i manipulacje informacją; podkreśla potrzebę pracy nad krajową strategią budowania odporności na dezinformację będącą zagrożeniem dla bezpieczeństwa państwa, w tym przez wzmocnione środki cyberbezpieczeństwa i strategiczną komunikację, a także edukację i umiejętności korzystania z mediów; apeluje o pełne uruchomienie mechanizmów UE, takich jak system wczesnego ostrzegania, w celu wykrywania wrogich wpływów zagranicznych w czasie rzeczywistym podczas kluczowych procesów demokratycznych, w tym wyborów;

56. jest głęboko zaniepokojony, że Macedonia Północna i inne kraje Bałkanów Zachodnich, które chcą przystąpić do UE, są celem szczególnie ostrych ataków w formie wpływów zagranicznych i kampanii dezinformacyjnych, w tym zagrożeń hybrydowych, korupcji strategicznej, nieprzejrzystych przepływów finansowych i przymusowych praktyk inwestycyjnych, zwłaszcza ze strony Rosji i Chin; jest zaniepokojony rolą rządu węgierskiego i rządu serbskiego we wspieraniu geopolitycznych celów Chin i Rosji; w tym kontekście zwraca uwagę na ryzyko uzależnienia od Chin w wyniku asymetrycznych umów pożyczki, a także niedawną pożyczkę od węgierskiego banku Eximbank, która najwyraźniej jest finansowana przez Chiny;

Reformy społeczno-gospodarcze

57. zaleca, aby Macedonia Północna kontynuowała działania na rzecz poprawy klimatu biznesowego i infrastruktury dla biznesu, udoskonalenia infrastruktury edukacyjnej i cyfrowej oraz wzmocnienia systemów ochrony socjalnej, a także ich powiązanie z inicjatywami na rzecz zatrudnienia; z zadowoleniem przyjmuje włączenie reform związanych z kapitałem ludzkim do planu reform na rzecz wzrostu gospodarczego i wzywa Macedonię Północną do podjęcia wystarczających starań w celu wdrożenia tych reform, aby osiągnąć trwałe wyniki w rozwoju kapitału ludzkiego w odniesieniu do dzieci i młodzieży, jako fundamentu odpornych społeczeństw i zrównoważonego wzrostu;

58. wyraża zadowolenie z przyjęcia programu reform i wieloletniego programu prac w ramach Instrumentu Wsparcia Reform i Wzrostu Gospodarczego na rzecz Macedonii Północnej, który zapewni wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, ograniczy biurokrację i zdigitalizuje system publiczny, a także z zadowoleniem przyjmuje kroki przewidziane w programie reform w odniesieniu do rozwoju infrastruktury cyfrowej oraz nowej ustawy o łączności elektronicznej, dostosowujące ustawodawstwo krajowe do odpowiedniego dorobku prawnego UE, tak aby nadążyć za transformacją cyfrową na świecie;

59. zachęca do stosowania strategii aktywizacji rynku pracy dla młodych ludzi, osób długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach, a także dla kobiet, osób z niepełnosprawnościami i Romów oraz apeluje o odpowiednią ocenę tych środków; odnotowuje długotrwałą poprawę stóp bezrobocia, zauważa jednak, że musi temu towarzyszyć wzrost płac realnych, poprawa warunków pracy i ochrona praw pracowniczych, w tym praw związkowych; apeluje o pełne wdrożenie ustawy o polubownym rozwiązywaniu sporów pracowniczych;

60. zachęca Macedonię Północną, by przyspieszyła transformację cyfrową, szczególnie dzięki poprawie umiejętności cyfrowych wszystkich obywateli i zapewnieniu dostępu online do usług publicznych; dostrzega wyzwania demograficzne stojące przed Macedonią Północną, w tym spadek liczby ludności, emigrację młodych specjalistów i starzejącą się siłę roboczą, oraz podkreśla, że należy zająć się problemem drenażu mózgów, zwłaszcza w dziedzinie medycyny, technologii i edukacji; apeluje o wdrożenie ukierunkowanych strategii politycznych w celu odwrócenia drenażu mózgów, wzmocnienia przyjaznej rodzinie polityki społecznej i przyciągnięcia migracji powrotnej; zachęca do współpracy z UE w zakresie strategii odporności demograficznej, w tym zachęt na rynku pracy, wsparcia mieszkaniowego dla młodych rodzin oraz inwestycji w edukację i rozwój umiejętności w celu dostosowania do przyszłych potrzeb rynku pracy; apeluje o większe wsparcie dla innowacji i konkurencyjności;

61. z zadowoleniem przyjmuje pozytywny wpływ gwarancji dla młodzieży na zmniejszenie bezrobocia młodzieży; wzywa Macedonię Północną do zintensyfikowania działań na rzecz zmniejszenia stopy bezrobocia wśród osób młodych w wieku od 15 do 24 lat, która utrzymuje się na wysokim poziomie 29,3 %; podkreśla, ze trzeba stawić czoło wyzwaniom społecznym, zapewnić wysokiej jakości politykę zatrudnienia oraz promować pozytywną spójność i konwergencję społeczną w kierunku norm unijnych, a także wspierać postępy w realizacji zasad Europejskiego filara praw socjalnych;

62. z zadowoleniem przyjmuje dążenia do zmiany prawa pracy; apeluje o pełne dostosowanie ustawy o stosunkach pracy do dyrektyw UE w celu skutecznego zagwarantowania prawa do równego wynagrodzenia za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości, zapewnienia przejrzystości wynagrodzeń oraz zwiększenia ochrony przed dyskryminacją ze względu na ciążę i macierzyństwo; podkreśla potrzebę zwiększenia kompetencji i zdolności Państwowej Inspekcji Pracy w celu zapewnienia skutecznej ochrony praw pracowniczych, w tym zabezpieczeń przed dyskryminacją w pracy;

63. wyraża uznanie dla Macedonii Północnej za przystąpienie do jednolitego obszaru płatności w euro (SEPA) oraz uznaje to za ważny krok w kierunku głębszej integracji finansowej z rynkiem europejskim i ułatwienia szybszych, bardziej wydajnych transakcji transgranicznych; wzywa Macedonię Północną do wprowadzenia reform strukturalnych w celu wzmocnienia gospodarki i zapewnienia długookresowej zdolności kraju do obsługi długu;

64. z zadowoleniem przyjmuje apele o jak najszybszą integrację całych Bałkanów Zachodnich z jednolitym rynkiem cyfrowym UE, co byłoby niezwykle korzystne w kontekście tworzenia otoczenia bezpiecznego cyfrowo;

65. wzywa władze do pełnego wdrożenia istniejących przepisów prawnych w celu zapewnienia dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego kobiet, matek i dzieci, a także wyeliminowania barier związanych z położeniem geograficznym, kwestiami finansowymi lub innymi trudnościami; apeluje o podjęcie ukierunkowanych działań mających na celu wsparcie słabszych grup kobiet w dostępie do opieki zdrowotnej, w tym kobiet romskich, kobiet mieszkających na obszarach wiejskich i żyjących w ubóstwie;

66. z zadowoleniem przyjmuje postępy we wdrażaniu strategii na rzecz integracji Romów na lata 2022–2030; ubolewa jednak, że w strategii tej brakuje jasnego podejścia do uczestnictwa, wzmocnienia pozycji i budowania zdolności; wzywa władze do wdrożenia odpowiednich planów działania, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego monitorowania oraz znaczącego i przejrzystego udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza ze społeczności romskiej;

Środowisko, bioróżnorodność, energia i transport

67. wyraża zadowolenie z przyjęcia ustawy o energii w 2025 r. i podkreśla jej znaczenie dla zagwarantowania bezpiecznych, pewnych i wysokiej jakości dostaw energii, a także stworzenia wydajnego, konkurencyjnego i zrównoważonego finansowo sektora energetycznego; zachęca władze do dalszej realizacji tych ambitnych celów i przypomina, że nadal potrzebne są dodatkowe działania, aby w pełni osiągnąć cele w zakresie efektywności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych, bezpieczeństwa dostaw i redukcji emisji; wzywa władze tego kraju, by dostosowały ustawodawstwo dotyczące środowiska i zmiany klimatu do dorobku prawnego UE oraz by zapewniły jego egzekwowanie; z niepokojem odnotowuje brak postępów w działaniach na rzecz klimatu i wciąż nieprzyjęte kluczowe przepisy; podkreśla potrzebę uwzględnienia równości płci i włączenia społecznego w planowaniu działań w dziedzinie klimatu, tak aby kobiety, gospodarstwa domowe o niskich dochodach i zmarginalizowane społeczności były aktywnie konsultowane i czerpały sprawiedliwe korzyści z transformacji;

68. z zadowoleniem przyjmuje stałe wsparcie finansowe i techniczne Europejskiego Banku Inwestycyjnego w Macedonii Północnej, w tym strategiczne projekty infrastrukturalne, takie jak korytarze kolejowe VIII i X, oczyszczalnia ścieków w Skopju i rozwój miejskiej infrastruktury wodnej; apeluje o sprawiedliwą transformację sprzyjającą włączeniu społecznemu, która chroni osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, poprzez mobilizację publicznego i prywatnego finansowania zielonej transformacji, pełne uruchomienie specjalnych mechanizmów finansowania oraz wykorzystanie wsparcia unijnego i międzynarodowego; podkreśla potrzebę rozwiązania problemu braku wyspecjalizowanego personelu oraz słabego potencjału instytucjonalnego i administracyjnego, co osłabia kontrolę jakości i odpowiednie przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko;

69. zauważa z niepokojem, że jakość powietrza i wody oraz gospodarka ściekami nadal stanowią szczególne wyzwania dla kraju; apeluje do rządu centralnego oraz władz lokalnych o zintensyfikowanie działań na rzecz poprawy jakości powietrza i ograniczenia potencjalnie śmiertelnego zanieczyszczenia; przypomina, że sytuacja jest szczególnie alarmująca w Skopju, które regularnie jest jednym z najbardziej zanieczyszczonych miast w Europie;

70. uznaje ogromny potencjał Macedonii Północnej jako regionalnego centrum w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; wzywa Macedonię Północną do pełnego dostosowania oceny oddziaływania na środowisko do dorobku prawnego UE, ze szczególnym uwzględnieniem prawa wtórnego dotyczącego projektów w zakresie małych elektrowni wodnych;

71. podkreśla pilną potrzebę nadania priorytetu ochronie środowiska; zdecydowanie wzywa władze do przyjęcia niezbędnego ustawodawstwa i do intensyfikacji działań w zakresie różnorodności biologicznej, wody, powietrza, ochrony klimatu i regionalnej gospodarki odpadami, w tym przy pomocy kompleksowych ocen oddziaływania, rygorystycznego ścigania przestępstw przeciwko środowisku i odpowiednich konsultacji publicznych, które pozwolą na znaczące i przejrzyste zaangażowanie społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i instytucji naukowych;

72. wzywa Macedonię Północną do ustanowienia mechanizmów ochrony prawnej terenów w obrębie sieci Emerald wyznaczonych zgodnie z Konwencją o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk („konwencja berneńska”) w celu ich zabezpieczenia przed projektami szkodliwymi dla środowiska; zachęca kraj do rozszerzenia obszarów chronionych w celu osiągnięcia celów globalnych ram różnorodności biologicznej z Kunmingu/Montrealu; przypomina o pilnej potrzebie przyjęcia ustawy o ponownym nadaniu statusu ochrony Parku Narodowego Mawrowo, aby zapewnić kontynuację i zakończenie niezbędnych działań na rzecz ochrony; zachęca Macedonię Północną do włączenia Jablanicy do listy obszarów chronionych, tak by zapewnić ochronę siedlisk krytycznych dla przetrwania gatunków;

73. zachęca władze Macedonii Północnej do wdrożenia bardziej rygorystycznych strategii ochrony i zarządzania siedliskami gatunków zagrożonych, a także samych gatunków, w szczególności rysia bałkańskiego, w tym rygorystycznego egzekwowania przepisów dotyczących zwalczania przestępstw przeciwko dzikiej przyrodzie, w szczególności nielegalnego zabijania i kłusownictwa, w celu ochrony różnorodności biologicznej;

74. z zadowoleniem przyjmuje stałą współpracę Macedonii Północnej z Kosowem i Albanią w zakresie transgranicznego Parku Narodowego Szar Płaniny; zachęca Macedonię Północną do zintensyfikowania i przyspieszenia wspólnych działań z krajami sąsiadującymi w celu wyznaczenia transgranicznych obszarów chronionych i ustanowienia spójnych transgranicznych planów zarządzania;

75. podkreśla konieczność sprostania wyzwaniom finansowym, przed jakimi stoją parki narodowe, by poprawić szereg różnych aspektów, w tym dotyczących zasobów ludzkich i ogólnego zarządzania, aby wzmocnić ich rolę w ochronie bioróżnorodności, zapewnieniu możliwości rekreacyjnych i wspieraniu lokalnych gospodarek;

76. z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione w budowie korytarzy VIII i X transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) i wyraża uznanie z powodu ukończenia budowy drogi ekspresowej na odcinku Kriwa Pałanka–Dłaboczica–Stracin; wzywa jednak władze Macedonii Północnej, by zintensyfikowały wysiłki na rzecz priorytetowego

traktowania zrównoważonej infrastruktury transportowej i modernizacji infrastruktury energetycznej z myślą o jej integracji z sieciami europejskimi oraz połączalności regionalnej, a także by zajęły się utrzymującymi się opóźnieniami w rozwoju infrastruktury krytycznej, w tym poprzez dwustronne negocjacje; wzywa Komisję do wsparcia tych starań w razie potrzeby;

77. apeluje o podjęcie dodatkowych działań w celu przyspieszenia postępów na wszystkich priorytetowych odcinkach sieci bazowej, zarówno kolejowej, jak i drogowej, oraz do zwiększenia w miarę możliwości liczby przejść granicznych; zwraca uwagę na strategiczne znaczenie korytarza VIII dla geostrategicznej autonomii UE i NATO, ponieważ stanowi on kluczowy szlak logistyczny wzdłuż południowej flanki NATO;

Współpraca regionalna i polityka zagraniczna

78. z zadowoleniem przyjmuje cenny i istotny wkład Macedonii Północnej w regionalną współpracę i stabilność dzięki zaangażowaniu w regionalne inicjatywy gospodarcze i dyplomatyczne, takie jak proces berliński, plan wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich i wdrażanie umów o wspólnym rynku regionalnym, podkreślając znaczenie ich integracyjnego charakteru;

79. z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie tego kraju w podtrzymywanie dobrych stosunków sąsiedzkich oraz uznaje jego rolę jako wzoru pokojowego rozwiązywania dwustronnych sporów za pomocą dialogu i wzajemnego zrozumienia; w tym względzie podkreśla znaczenie pełnego wdrożenia umów międzynarodowych – w tym porozumienia znad Prespy z Grecją oraz układu o przyjaźni, stosunkach dobrosąsiedzkich i współpracy z Bułgarią – w dobrej wierze przez wszystkie strony i z zapewnieniem wymiernych efektów; apeluje o konsekwentne zaangażowanie w dialog i współpracę z krajami sąsiadującymi, aby wzmocnić stabilność w regionie i wzajemne zaufanie; apeluje o dalsze promowanie kontaktów międzyludzkich w Europie Południowo-Wschodniej;

80. wyraża zaniepokojenie koncepcją „serbskiego świata” oraz tym, że niektórzy przedstawiciele rządu Macedonii Północnej popierają i promują tę koncepcję; potępia uczestnictwo w spotkaniach będących próbami ustanowienia strefy wpływów, która podważa suwerenność innych krajów oraz stabilność regionu;

81. przypomina o potrzebie otwarcia archiwów jugosłowiańskich tajnych służb (UDBA i KOS), przechowywanych zarówno w Macedonii Północnej, jak i w Serbii; podkreśla potrzebę otwarcia tych archiwów w całym regionie, aby w przejrzysty sposób rozliczyć się z totalitarną przeszłością, z myślą o wzmocnieniu demokracji, rozliczalności i instytucji na Bałkanach Zachodnich;

82. z zadowoleniem przyjmuje stałe zaangażowanie Macedonii Północnej w bezpieczeństwo euroatlantyckie; pochwala aktywną rolę Macedonii Północnej w OBWE, w szczególności jej przewodnictwo w OBWE w 2023 r. w skomplikowanym otoczeniu geopolitycznym, oraz znaczący wkład w misje zarządzania kryzysowego i operacje wojskowe UE; pochwala dostosowanie się tego kraju do polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony UE, w tym jego jednoznaczną odpowiedź na rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie poprzez przyłączenie się do unijnych środków ograniczających wobec Rosji i Białorusi oraz udzielenie wsparcia Ukrainie; z zadowoleniem przyjmuje podpisanie w 2024 r. partnerstwa z UE w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony;

83. ubolewa jednak, że Macedonia Północna była jedynym krajem na Bałkanach Zachodnich, który wstrzymał się od głosu w głosowaniu nad europejską rezolucją w sprawie Ukrainy na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ w lutym 2025 r., a zamiast tego był współwnioskodawcą rezolucji proponowanej przez USA, wraz z takimi krajami jak Gruzja i Węgry; jest zdania, że stanowiło to negatywny sygnał, jeżeli chodzi o dostosowanie Macedonii Północnej do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE oraz do wspólnego europejskiego zobowiązania na rzecz utrzymania pokoju, prawa międzynarodowego i zasad demokratycznych;

84. uznaje członkostwo Macedonii Północnej w NATO za istotny geostrategiczny wkład w bezpieczeństwo regionalne i stabilność euroatlantycką, w tym poprzez aktywny udział tego kraju w misjach i operacjach NATO oraz jego strategiczną rolę we wspieraniu pokoju i współpracy na Bałkanach Zachodnich, a także przez trwającą modernizację sił zbrojnych i reformy w dziedzinie zarządzania kryzysowego, infrastruktury krytycznej i cyberobrony; podkreśla, że członkostwo w NATO wzmacnia zdolności obronne Macedonii Północnej, poprawia koordynację bezpieczeństwa z sojusznikami z UE i NATO oraz służy jako środek odstraszający przed zewnętrznymi próbami destabilizacji; zachęca Macedonię Północną do zacieśnienia współpracy z partnerami z UE i NATO w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym, w tym przez koordynację cyberbezpieczeństwa, wspólne śledzenie dezinformacji i budowanie odporności, a także do kontynuacji wysiłków na rzecz odstraszania przed próbami destabilizacji z zewnątrz; zachęca Macedonię Północną do dalszych inwestycji w modernizację obronności i dostosowanie do strategicznych priorytetów NATO, aby jeszcze bardziej umocnić swoją rolę jako wiarygodnego partnera w zakresie bezpieczeństwa;

85. z zadowoleniem przyjmuje porozumienie w sprawie obniżenia kosztów roamingu, zawarte na szczycie UE–Bałkany Zachodnie w Tiranie; w związku z tym wzywa władze, podmioty prywatne i wszystkie zainteresowane strony, aby ułatwiły osiągnięcie uzgodnionych celów w postaci znacznego obniżenia opłat roamingowych za transfer danych między Bałkanami Zachodnimi a

UE oraz kolejnych obniżek umożliwiających osiągnięcie do 2027 r. cen zbliżonych do cen krajowych; z zadowoleniem przyjmuje wejście w życie pierwszego etapu wdrażania planu działania w zakresie roamingu między Bałkanami Zachodnimi a UE;

°

° °

86. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielce Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządom i parlamentom państw członkowskich oraz prezydentce, rządowi i Zgromadzeniu Republiki Macedonii Północnej.